

REMISSVAR

2017-02-23
Dnr:3.9:0859/16

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Ordning och reda i välfärden (SOU2016:78)

Dnr: F2016/04014/K

Inledning:

Barnombudsmannens uppdrag är att företräda barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

I utredningen berörs barn endast indirekt såsom brukare och elever av välfärdstjänster. De välfärdstjänster utredningen berör utgör inte sällan en fundamental del av barns liv då det gäller skola, HVB eller asylboenden. Det saknas i hög grad ett barnperspektiv på frågan om vad som kännetecknar en verksamhet av hög kvalitet. På samma vis konstaterar man att en avvecklad verksamhet kan få stora effekter på de som brukat verksamhetens tjänster, men saknar analys om vilka dessa effekter är eller hur de negativa effekterna, vid de nedläggningar man räknar med, skall kunna minimeras. Barnombudsmannen finner det problematiskt att utredningen i så hög grad behandlar effekterna för de barn som berörs av utredningens förslag som en utmaning för kommunerna utan att göra en analys över hur de påverkar de berörda barnens rättigheter.

Barnombudsmannen har inga synpunkter på vilken driftsform som verksamheter som riktar sig mot barn bedrivs inom så länge verksamheten står i samklang med barnkonventionen och att verksamheterna behandlar barn likvärdigt.

7-4

Utredningen konstaterar att det är svårt att göra kvalitetsutvärderingar i verksamheter som bygger på tvång och berör efter detta HVB i väldigt liten utsträckning. Detta trots att HVB är ett område där det finns många privata aktörer och har en stor påverkan på de barn som berörs. Det är visserligen sant att det gjorts relativt lite forskning på området i kvalitetskillnader mellan privata och kommunala HVB, men Barnombudsmannen har tidigare framfört att man måste skärpa tillståndsgivningen för att bli godkänd som HVB och se över tillståndsgivningen utifrån ett kvalitetsbegrepp där det tydligt framgår vad god vård innebär. Barnombudsmannen har i flera sammanhang konstaterat brister inom HVB- verksamheter. Skärpta tillståndskrav och kvalitetsbedömningar bör därför stå i förgrunden då man diskuterar dessa verksamheter. Kvalitetsbedömningar måste tydligare avgränsa hur behandlingsmetoder,

ordningsregler och poängsystem får utformas för att inte strida mot barnets mänskliga rättigheter

12.4

Utredningen hävdar att asylboenden skiljer sig från övrig välfärdsverksamhet eftersom det är enklare att ställa tydliga kvalitetskrav. I Barnombudsmannens arbete med barn på flykt bygger utredningens bild på en förenklad verklighetsbeskrivning av vad kvalitet innebär inom detta segment där människor vistas under en lång period. Många barn har beskrivit otrygghet, isolering, problem med tillgång till både vård, skola och fritidssysselsättningar. Barnombudsmannen har inga synpunkter på driftsformer, men ser ett behov av att utveckla kvalitetsbedömningen av boenden där barn vistas och finner det problematiskt att utredningen hastar över detta utan att redovisa vad de grundar sin bedömning på.

23.1.3

I analysen av konsekvenser för brukare är man vag i hur utredningens förslag kommer att slå och nöjer sig med att understryka att kommunerna måste ha beredskap för eventuella behov som kommer att uppstå om vissa utförare kommer att avveckla sin verksamhet. Då en nedläggning av verksamheter inom välfärden kan få konsekvenser för barn i form av flyttningar, nedläggningar av skolor och byten av vårdgivare vore det önskvärt att utredningen specificerat hur denna beredskap skulle se ut för att försäkra sig om att minimera skadan för drabbade barn. Inte minst då man tidigare konstaterar de allvarliga effekterna snabba nedläggningar inom dessa verksamheter kan få och behovet av långsiktighet i planering. Det är viktigt att i denna beredskap väga in att man i vissa fall kommer beröra barn som på olika vis är extra sårbara.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Jonas Karlsson.

Fredrik Malmberg
barnombudsman